

UTILIZAREA METODELOR ACTIV-PARTICIPATIVE ÎN CADRUL ORELOR DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

THE USE OF ACTIVE-PARTICIPATIVE METHODS IN THE FRAMEWORK OF ROMANIAN LANGUAGE AND LITERATURE LESSONS

*Aura COMORAȘU, Profesor grad didactic I,
Școala Gimnazială „Explorator Teodor Gheorghe Negoită”, Sascut, Bacău, România,
ORCID: 0000-0002-3589-2534
auracomorasu@gmail.com*

CZU: 37.016:[811.135.1+821.135.1] DOI: 10.46727/c.03-04-11-2023.p209-211

Abstract

Student-centered learning methods make lessons interesting, help students to make judgments of substance and foundations, support students in understanding the contents to be able to apply them in real life. Among the methods that activate teaching-learning are also those through which students work productively with each other, develop collaboration skills and mutual help. They can have an extraordinary impact on students due to their names, playful character and offer learning alternatives with "plug" for children.

In order to develop critical thinking in students, we must use, above all, some active-participative, creative strategies. These should not be separated from the traditional ones, they mark a higher level in the spiral of modernization of didactic strategies

Keywords: methods, active-participative, didactic strategies

Metodele de învățare centrată pe elev fac lecțiile interesante, ajută elevii să realizeze judecăți de substanță și fundamente, sprijină elevii în înțelegerea conținuturilor pe care să fie capabili să le aplice în viața reală.

Printre metodele care activează predarea-învățarea sunt și cele prin care elevii lucrează productiv unii cu alții, își dezvoltă abilități de colaborare și ajutor reciproc. Ele pot avea un impact extraordinar asupra elevilor datorită denumirilor, caracterului ludic și oferă alternative de învățare cu „priză” la copii.

În vederea dezvoltării gândirii critice la elevi, trebuie să utilizăm, cu precădere unele strategii activ-participative, creative. Acestea nu trebuie rupte de cele tradiționale, ele marcând un nivel superior în spirala modernizării strategiilor didactice. La clasa a VI-a în cadrul lecției de gramatică, cu tema *Posibilitățile combinatorii ale verbului- Prepoziția* se poate utiliza metoda *Eseul de 5 minute*. Drept obiective operaționale avem ilustrarea rolului prepoziției, ilustrarea tipurilor de prepoziții, argumentarea rolului prepoziției în diferite situații de comunicare.

Precizări metodologice: reprezintă o modalitate eficientă cu care se poate încheia o lecție, având drept scop intenția de a-i ajuta pe elevi să-și adune ideile legate pe tema lecției, oferindu-i profesorului o imagine mai clară despre ce și-au însușit elevii în urma demersului instructiv-educativ-formativ. Acest eseu presupune două etape: să scrie un lucru pe care l-au învățat din lecția respectivă și să formuleze o întrebare pe care o mai au în legătură cu aceasta. Activitatea este individuală: elevii redactează eseurile. După ce a expirat timpul, profesorul strânge eseurile și se trec în revistă întrebările formulate de elevi.

La clasa a VI-a, într-o lecție de redactarea a compunerii gramaticale cu ajutorul verbului, avem ca obiective operaționale: OC1 - Să precizeze structura compunerii narative; OC2 – Să integreze în compunere diversele noțiuni gramaticale privind verbul; OC3 – Să alcătuiască diverse compuneri narative după cerințele date; OC4 – Să formuleze criterii de apreciere pentru evaluarea compunerii.

Precizări metodologice: reprezintă o metodă des utilizată în orele de limba și literatura română, în etapa constituirii sensului, a evaluării performanțelor, a asigurării retenției și a transferului de cunoștințe.

Metoda își propune pe lângă fixarea deprinderilor ortografice și lărgirea conceptelor lingvistice, să dezvolte imaginația și să ofere elevilor posibilitatea utilizării în mod creator a noțiunilor de limbă învățate. De asemenea această metodă îi oferă profesorului indicii privind nivelul de înțelegere a noțiunilor studiate de elevi, capacitatea acestora de a opera, în contexte variate, cu noțiunile nou învățate.

Sarcini de lucru:

- ✓ Redatează o compunere gramaticală de 12-15 rânduri, cu titlul *În excursie* în care să utilizezi predicate verbale exprimate prin verbe predicative la diferite moduri, pe care le vei marca apoi prin sublinieri sau alte forme.
- ✓ Redactează o compunere în care să transpună conceptele/ cunoștințele/ regulile lingvistice în texte literare în care devin personaje, stabilind o adevărată rețea semantică și participând la procedeul narativ.

Exemplu: *Alcătuiește o compunere în care să relatezi povestea verbelor;*

- ✓ Scrie un text de 70- 80 de cuvinte cu titlul *Călătorie în lumea verbului*. Utilizează în textul tău numai verbe la timpul trecut – imperfect. Fă schimb de compuneri cu un coleg și rescrie povestea acestuia la timpul viitor.

Jurnalul cu dublă intrare se poate utiliza în mod eficient la clasa: a VI-a, în cadrul unei lecții de literatură, având drept temă: *Limbajul expresiv în opera Amintiri din copilărie de I. Creangă*.

Dintre obiectivele operaționale:

OC₁ - Să selecteze din text verbe și expresii populare necunoscute;

OC₂ – Să analizeze limbajul expresiv al operei;

OC₃ – Să ilustreze rolul stilistic al verbului în crearea discursului narativ;

OC₄ – Să explice expresiile populare care conțin diverse verbe;

OC₅ – Să-și argumenteze propria alegere făcută privind textul citit.

Precizări metodologice: este o metodă prin care cititorii stabilesc o legătură strânsă între text și propria lor curiozitate și experiență. Acest jurnal este deosebit de util în situații în care elevii au de citit texte mai lungi, în afara clasei. Ca să realizeze acest jurnal, elevii trebuie să împartă o pagină în două, trăgând pe mijloc o linie verticală. **În partea stângă**, vor nota un pasaj, care să conțină verbe și expresii cu verbe necunoscute, sau mai puțin întâlnite în vorbirea curentă, sau o imagine din text care i-a impresionat în mod deosebit, pentru că le-a amintit de o experiență personală, pentru că i-a surprins, pentru că nu sunt de acord cu autorul, sau pentru că o consideră relevantă pentru stilul sau tehnica autorului. **În partea dreaptă**, vor comenta acel pasaj: *de ce l-au notat? La ce i-a făcut să se gândească/ Ce întrebare au în legătură cu expresiile din text? Ce i-au determinat să-l noteze? De ce i-a intrigat ca să-l selecteze?*

Pe măsură ce citesc, elevii se operează și notează în jurnal. După ce elevii au realizat lectura textului, jurnalul poate fi util în faza de reflecție, dacă profesorul revine la text, cerându-le elevilor să spună ce comentarii au făcut în legătură cu diverse pasaje care conțin expresii verbale, verbe necunoscute, forme inverse verbale.

Metoda este frecvent folosită în orele de lectură, în studiul unui text literar, științific, dar poate fi utilizată și în orele de limbă literară, când se studiază limbajul artistic al unei opere literare. Este utilizată mai ales în etapa de dirijare a învățării, de realizare a feed-back-ului sau chiar de retenție. Este indicat ca, la terminarea lecturii și după completarea jurnalului, elevii să se reunească în grupuri mici, în perechi și să-și împărtășească propriile opinii/ idei.

Metoda RAI este utilizată în cadrul orelor de recapitulare și sistematizare a cunoștințelor referitoare la verb.

Enumerăm câteva obiective operaționale: OC1 – Să formuleze trei întrebări/ răspunsuri despre verb; OC2 – Să exprime clar, corect ideile în legătură cu conținutul lecției.

Precizări metodologice: reprezintă o metodă interactivă de fixare și sistematizare a noțiunilor privind verbul, dar poate fi folosită și într-o oră de evaluare orală, nu doar pentru a nota elevii, ci de a

constata și de a ameliora situația lor la învățatură. Se poate aplica fie la începutul orei, în etapa de reactualizare a cunoștințelor, fie în cea a dirijării învățării sau chiar la finalul orei, în etapa de evaluare sau fixare.

Metoda poartă numele de la inițialele *răspunde, aruncă, interoghează*. Se stabilește subiectul supus interogării – Verbul; elevii sunt așezați în cerc și cel care începe în cerc și cel care începe jocul formulează o întrebare pe care o adresează unui coleg căruia îi pasează mingea; elevul care a primit mingea răspunde, aruncă apoi mingea altui coleg, formulând altă întrebare.

În cazul în care elevul care a primit mingea nu cunoaște răspunsul este eliminat din joc, iar cel care a lansat întrebarea răspunde el la propria întrebare. Dacă nici acest elev nu știe răspunsul, este eliminat din joc. Rămân doar elevii care cunosc și stăpânesc bine conținutul lecției, au atenția distributivă și promptă.

Exemple:

- De ce verbul este o parte de vorbire flexibilă?
- De câte feluri este verbul?
- Care sunt categoriile gramaticale ale verbului?
- Câte conjugări are verbul? Care sunt?
- Cum se formează perfectul compus?
- Cum deosebiți condiționalul optativ de forma populară a viitorului indicativ?
- Care sunt modurile nepersonale ale verbului?
- Ce arată predicatul verbal? Dar cel nominal?
- Care sunt valorile morfologice ale verbului a fi?

Pe parcursul orei, elevii sunt încurajați să intre în joc, să participe activ, fiind motivați. Totodată, își exersează abilitățile de comunicare interpersonală, realizează un feed-back rapid, eficient și plăcut. Avantajul folosirii acestei metode în cadrul orelor de limba română constă în descoperirea de către profesor a anumitor lacune în cunoștințele elevilor, pe care le poate recupera prin activități specifice.

Prin urmare, utilizarea metodelor activ-participative joacă un rol esențial în formarea și dezvoltarea competenței de comunicare, promovând învățarea centrată pe elev.

Bibliografie:

1. *Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura română, clasa a VI-a*, Ministerul Educației Naționale, București, 2017.
2. Coteanu, Ion, *Gramatica de bază a limbii române*, Editura Albatros, București, 1982.
3. Coteanu, Ion, *Gramatică. Stilistică. Compoziție*, Editura Științifică, București, 1990.
4. Creangă, Ion, *Amintiri din copilărie*, Curtea Veche Publishing, București, 2009.
5. Cucuș, Constantin, *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași, 2006.
6. Dănilă, Ioan, *Algoritmii analizei gramaticale*, Editura Egal, Bacău, 2001.
7. Norel, Mariana; Sâmihăian, Florentina, *Didactica limbii și literaturii române 2, Proiectul pentru învățământ rural*, MEC, București, 2001.
8. Parfene, Constantin, *Metodica studierii limbii și literaturii române în școală. Ghid teoretico-aplicativ*, Editura Polirom, Iași, 1999.
9. Pavelescu, Marilena, *Metodica predării limbii și literaturii române*, Editura Corint, București, 2010.
10. Petronela, Fichioș, Monica, *Ghid metodologic pentru învățământul primar, Limba și literatura română*, Editura Institutul European, Iași, 2017.